

GENDER STEREOTIPLARI VA ULARNING AYOL RAHBARLAR OILASIGA TA'SIRI

Xudoyberdiyeva Malika Valijon qizi
E-mail: gulhayoixtiyorqizi0409@mail.ru

Annotatsiya. Maqolada gender stereotiplari va ularning ayol rahbarlar oilasiga ta'siri ilmiy jihatdan tadqiq etilgan. Gender stereotiplari tushunchasi, shakllanish sabablari va zamonaviy jamiyatdagi ahamiyati tahlil qilingan. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, "ayolning asosiy vazifasi oila va farzand tarbiyasi" kabi an'anaviy qarashlar ayol rahbarlarni ijtimoiy bosim, tanqid va psixologik zo'riqishga duchor qiladi. Gender stereotiplari kuchli bo'lgan jamiyatlarda ayol rahbarlar oilasida stress darajasi yuqori bo'lib, bu oilaviy barqarorlikka salbiy ta'sir qiladi. Ayol rahbarlarning kasbiy va oilaviy majburiyatlarini uyg'unlashtirish jarayonida "ikki karra yuklama" effekti yuzaga keladi. Rollar taqsimotidagi tengsizlik (uy ishlari va farzand tarbiyasining asosan ayol zimmasida qolishi) oiladagi nizolar va tushunmovchiliklarni keltirib chiqaradi. So'nggi yillarda gender tengligi tendensiyasi kuchaymoqda va oilada hamkorlik, mas'uliyatni bo'lishish, o'zaro qo'llab-quvvatlash tamoyillari rivojlanmoqda. Stereotiplarni kamaytirish uchun jamiyatda gender tengligi madaniyatini rivojlantirish, oilada mas'uliyatni teng taqsimlash va ayol rahbarlarni ijtimoiy jihatdan qo'llab-quvvatlashning muhimligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: gender stereotiplari, ayol rahbarlar, oila, ikki karra yuklama, gender tengligi, rollar taqsimoti, ijtimoiy bosim, psixologik stress, oilaviy munosabatlar, hamkorlik.

Аннотация. В статье научно исследуются гендерные стереотипы и их влияние на семью женщин-руководителей. Анализируется концепция гендерных стереотипов, причины их формирования и их значение в современном обществе. Исследование показывает, что традиционные взгляды, такие как «главная задача женщины — семья и воспитание детей», подвергают женщин-руководителей социальному давлению, критике и психологическому стрессу. В обществах с сильными гендерными стереотипами уровень стресса в семье женщин-руководителей высок, что негативно сказывается на стабильности семьи. В процессе совмещения профессиональных и семейных обязанностей у женщин-руководителей возникает эффект «двойного бремени». Неравенство в распределении ролей (домашние дела и воспитание детей остаются в основном обязанностью женщин) вызывает конфликты и недопонимания в семье. В последние годы усиливается тенденция к гендерному равенству, и в семье развиваются принципы сотрудничества, разделения обязанностей и взаимной поддержки. Для снижения стереотипов подчеркивается важность развития культуры гендерного равенства в обществе, равного распределения обязанностей в семье и социальной поддержки женщин-руководителей.

Ключевые слова: гендерные стереотипы, женщины-лидеры, семья, двойное бремя, гендерное равенство, распределение ролей, социальное давление, психологический стресс, семейные отношения, сотрудничество.

Annotation. The article scientifically studies gender stereotypes and their impact on the family of female leaders. The concept of gender stereotypes, the reasons for their formation and their significance in modern society are analyzed. The study shows that traditional views such as "a woman's main task is family and childrearing" subject female leaders to social pressure, criticism and psychological stress. In societies with strong gender stereotypes, the stress level in the family of female leaders is high, which negatively affects family stability. In the process of combining professional and family responsibilities of female leaders, a "double burden" effect occurs. Inequality in the distribution of roles (housework and childrearing remain mainly the responsibility of women) causes conflicts and misunderstandings in the family. In recent years, the trend towards

gender equality has been strengthening, and the principles of cooperation, sharing of responsibilities, and mutual support are developing in the family. In order to reduce stereotypes, the importance of developing a culture of gender equality in society, equal distribution of responsibilities in the family, and social support for female leaders is emphasized.

Key words: *gender stereotypes, female leaders, family, double burden, gender equality, role distribution, social pressure, psychological stress, family relationships, cooperation.*

KIRISH

Zamonaviy jamiyatda ayollarning rahbarlik lavozimlaridagi ishtiroki tobora ortib borayotganiga qaramay, gender stereotiplari hali-hanuz ijtimoiy munosabatlarda muhim rol o'ynamoqda. Ayniqsa, ayol rahbarlarning oila va kasbiy faoliyatni uyg'unlashtirish jarayonida ushbu stereotiplar muayyan psixologik, ijtimoiy va madaniy bosimlarni keltirib chiqaradi. Mazkur maqolada gender stereotiplari tushunchasi, ularning shakllanish sabablari hamda ayol rahbarlar oilasiga ko'rsatadigan ta'siri ilmiy nuqtayi nazardan tahlil qilinadi.

Gender stereotiplari jamiyatda erkak va ayol rollariga oid tarixiy shakllangan qarashlar majmuasidir. Ushbu stereotiplar ayol rahbarlar oilasida muayyan ziddiyatlarni keltirib chiqarishi mumkin.

Jamiyatda hanuzgacha "ayolning asosiy vazifasi oila va farzand tarbiyasi" degan qarashlar mavjud. Ayol rahbar esa ushbu stereotipni buzuvchi shaxs sifatida qabul qilinadi. Natijada ayol rahbar ijtimoiy bosim, tanqid va psixologik zo'riqishga duch keladi.

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, gender stereotiplari kuchli bo'lgan jamiyatlarda ayol rahbarlar oilasida stress darajasi yuqoriroq bo'ladi. Bu esa oilaviy barqarorlikka salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Ayol rahbarlarning oilaviy hayoti ko'pincha ikki tomonlama mas'uliyat bilan bog'liq: bir tomondan, rahbarlik vazifalari, ikkinchi tomondan esa an'anaviy oilaviy majburiyatlar. Gender stereotiplari sababli ayol rahbarlardan nafaqat professional muvaffaqiyat, balki oiladagi mukammallik ham kutiladi. Bu holat "ikki karra yuklama" (double burden) deb ataladi.

Oila a'zolari va yaqin muhit tomonidan qo'llab-quvvatlanmaslik, ayolning ishdagi bandligi "oilaga e'tiborsizlik" sifatida talqin qilinishi mumkin. Natijada ayol rahbarlarda aybdorlik hissi, stress va emotsional charchoq kuchayadi.

Gender stereotiplari ayol rahbarlar oilasida rollar taqsimotiga ham bevosita ta'sir qiladi. Ko'plab hollarda uy ishlari va farzand tarbiyasi asosan ayol zimmasida qoladi, erkak esa yordamchi rolida ko'riladi. Bu esa oiladagi tenglik tamoyillariga zid bo'lib, nizolar va tushunmovchiliklarga sabab bo'lishi mumkin.

Shuningdek, jamiyat bosimi ta'sirida ayol rahbarning muvaffaqiyati ba'zan salbiy baholanadi, bu esa turmush o'rtog'i va farzandlarning ijtimoiy muhitda

psixologik bosimga uchrashiga olib kelishi ehtimoli mavjud. Ayrim holatlarda esa bu vaziyat aksincha, oilada o‘zaro hurmat va hamkorlik kuchayishiga ham xizmat qilishi mumkin.

So‘nggi yillarda gender tengligi masalasiga e‘tibor ortib, oilaviy rollarni qayta taqsimlash tendensiyasi kuchaymoqda. Ayol rahbar oilalarida hamkorlik, mas‘uliyatni bo‘lishish va o‘zaro qo‘llab-quvvatlash tamoyillari tobora kengroq qo‘llanilmoqda. Bu esa nafaqat ayol rahbarning kasbiy samaradorligini oshiradi, balki sog‘lom oilaviy muhitni shakllantirishga xizmat qiladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, gender stereotiplari ayol rahbarlar oilasiga sezilarli ta’sir ko‘rsatib, ularning psixologik holati, oilaviy munosabatlari va ijtimoiy mavqeiga ta’sir etadi. Ushbu stereotiplarni kamaytirish uchun jamiyatda gender tengligi madaniyatini rivojlantirish, oilada mas‘uliyatni teng taqsimlash va ayol rahbarlarni ijtimoiy jihatdan qo‘llab-quvvatlash muhim ahamiyatga ega. Faqat shundagina ayol rahbarlarning kasbiy muvaffaqiyati va oilaviy farovonligi o‘rtasida barqaror muvozanatga erishish mumkin bo‘ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Shavkatova, G. (2024). Stage expression of fairy tales in the school program in theaters of young audiences. *European Journal of Arts*, (3), 87-91.
2. Ahmedova, N. R. (2020). Estarada word art. *Central Asian Problems of Modern Science and Education*, 2020(1), 122-130.
3. Sodiqov, I. (2025). The social and political role and educational significance of public holidays in Uzbekistan. *Western European Journal of Linguistics and Education*, 3(03), 99-102.